

DOPUŠTENOST IZUZETNE REVIZIJE

(Član 237. stav 3. entitetskih Zakona o parničnom postupku¹, odnosno odredba člana 346. stav 3. Zakona o parničnom postupku Brčko-Distrikta Bosne i Hercegovine²)

Odredbama članova 237 do 254 entitetskih zakona o parničnom postupku, odnosno odredbama članova 346 do 363 Zakona o parničnom postupku Brčko-Distrikta Bosne i Hercegovine strankama je priznato i pravo na reviziju kao pravni lijek kojim se pobijaju odluke drugostepenog suda donesene u parničnom postupku. Riječ je o pravnom lijeku koji može biti korišten i protiv presude i protiv rješenja. Revizija protiv presude je vanredan, samostalan, devolutivan, nesuspendivan, ograničen i dvostrani pravni lijek stranaka zbog povrede zakona protiv pravomoćne presude drugostepenog suda donesene povodom žalbe protiv presude prvostepenog suda. Revizija protiv rješenja takođe je vanredan, samostalan, devolutivan, nesuspendivan, ograničen i dvostran pravni lijek stranaka zbog povrede zakona, ali protiv pravomoćnog rješenja drugostepenog suda, koje, za razliku od revizije protiv presude, ne mora biti doneseno povodom žalbe protiv rješenja prvostepenog suda, već može i protiv prvostepenog rješenja, ali koje je donio drugostepeni sud.

Okolnost da je neka presuda postala pravomoćna ne znači istovremeno, zbog važnosti što je ima pravomoćnost za pravnu sigurnost i pravni mir, da se ona više ne može izmjeniti ili ukinuti vanrednim pravnim lijekovima, koji ipak trebaju biti iznimka. U načelu pravila o mogućnosti izjavljivanja revizije trpe značajna ograničenja. Što je pravni lijek udaljeniji od odluke protiv koje je upravljen, pretpostavke za njegovo korištenje su strožije, a razlozi zbog kojih se može uložiti sve ograničeniji. Ograničenost revizije kao vanrednog pravnog lijeka ogleda se višestruko, a prije svega: a) u pogledu presuda koje se mogu pobijati revizijom, b) u pogledu vrste sporova (postupaka) u kojima je presuda drugostepenog suda donijeta i c) u pogledu razloga zbog kojih se presuda može pobijati odnosno ispitivati.

Revizija je ograničen pravni lijek i zbog toga što ne može da se izjavi protiv svih pravomoćnih presuda donijetih u drugom stepenu. Ograničenje se vrši vrijednosnim, kauzalnim, kauzalno-personalnim i procesnim kriterijima. Revizija je isključena u određenim sporovima po vrijednosnom odnosno kauzalnom kriteriju. U ostalim sporovima revizija je dopuštena kao redovna ili kao tzv. vanredna, odnosno izuzetna revizija.

Termini redovna i vanredna (izuzetna) revizija nisu zakonski termini. U procesnoj teoriji oni se koriste da bi se njima označile dvije situacije u kojima se revizija kao pravni lijek protiv drugostepenih odluka može izjaviti, koje se po objektu napada revizijom,

---

¹ Zakon o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine stupio na snagu 5.11.2003.godine i Zakon o parničnom postupku Republike Srpske stupio na snagu 1.8.2003.godine-Glava IX članovi 237.do 254.

² Zakon o parničnom postupku Brčko-Distrikta Bosne i Hercegovine iz 2009.godine-Glava XXV članovi 346. do 363., u daljem tekstu ZPP.

pretpostavkama za dopustivost izjavljivanja revizije, razlozima zbog kojih se može izjaviti značajno razlikuju.

Redovna revizija (stav 2. člana 237. entitetskih ZPP) nije dopuštena ako vrijednost pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 10.000,00 KM, odnosno 30.000,00 KM (stav 2. člana 346. ZPP Brčko-Distrikta BiH). U važećoj odredbi napušteno je načelo negativne enumeracije tj. propisivanje u kojim sporovima s obzirom na predmet spora i vrijednost revizija nije dozvoljena, kao i princip pozitivne enumeracije tj. određivanje u kojim je sporovima revizija izričito dopuštena. Umjesto toga, zakonodavac se opredjelio za generalni pristup, uvjetujući dopuštenost revizije imovinskim cenzusom i da je riječ o pobijanom dijelu pravomoćne presude. Dakle, nije mjerodavna ukupna vrijednost predmeta spora, pa se može dogoditi da protiv presude kojom je zahtjev djelimično prihvaćen pravo na reviziju ima samo jedna stranka, ona koja može napadati dio presude čija vrijednost prelazi restriktivnu granicu. Ovo se pravilo može odnositi na kumulirane zahtjeve ili na one koji su pravno kvantitativno djeljivi. Kod nedjeljivih zahtjeva pravilo će se svesti na to da će revizija biti dopuštena u sporovima čija ukupna vrijednost prelazi zakonom određenu graničnu svotu.

Izuzetno, Vrhovni sud entiteta, odnosno Apelacioni sud Brčko-Distrikta BiH može dopustiti reviziju u svim predmetima ako ocijeni da bi odlučivanje po reviziji bilo od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima. Da bi vanredna revizija protiv drugostepene presude bila dopuštena bitno je da drugostepena presuda nije donesena u sporu u kojemu je revizija isključena, da drugostepena presuda nije donesena u sporu u kojemu se protiv nje može izjaviti redovna revizija i da po ocjeni vrhovnog suda odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalno-pravnog ili procesno-pravnog pitanja od značaja za primjenu prava u drugim slučajevima.

Iz navedenih pretpostavki proizilazi da je vanredna revizija supsidijarna i dopunska u odnosu na redovnu reviziju, ona je suvišna u slučajevima u kojima je dopuštena redovna revizija, njome se omogućava kontrola ostvarivanja jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti građana u onim drugostepenim presudama u kojima se ta kontrola ne može ostvariti redovnom revizijom. Vanredna revizija je koncipirana kao pravni lijek čija je primarna funkcija osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti građana. Time je determinirana i primarno načelna priroda njezine funkcije: ona nema za neposredni cilj osigurati materijalno-pravnu i procesno pravnu zakonitost u konkretnom slučaju, do toga dolazi tek posredno, eventualnim sankcionisanjem pobijane presude.

Iako je vanredna revizija bila zamišljena kao sredstvo koje bi trebalo da nadomjesti odsustvo zahtjeva za zaštitu zakonitosti, ne treba zanemariti da je vanredna revizija vanredni pravni lijek čije je izjavljivanje dopušteno izuzetno za ostvarivanje određenih ciljeva, prvenstveno da preko odluka najvišeg suda u zemlji, entitetu, odnosno Brčko-Distriktu, obezbjedi ujednačavanje sudske prakse i jedinstvenu primjenu prava u vezi određenih pravnih pitanja.

U zakonodavstvima drugih zemalja (Makedonija, Srbija, Hrvatska) izuzetno izjavljivanje revizije posljedica je i povećanja vrijednosnog cenzusa za podnošenje revizije jer povećanje vrijednosnog cenzusa za reviziju utiče da broj dopuštenih revizija bude minimalan pa vrhovni sud ne bi mogao da vrši zakonom predviđenu nadležnost i ostvari ujednačenje sudske prakse i da obezbjedi jedinstvenu primjenu zakona, a što bi dovelo u pitanje ravnopravnost građana.

U makedonskom pravu vanredna revizija prvi puta je uvedena u Zakonu o parničnom postupku iz 2005. godine kada je vrijednosni cenzus iznosio 500.000 denara (8.200 EUR-a), a u privrednim sporovima 1.000.000 denara (16.400 EUR-a). U Zakonu o parničnom postupku iz 2010. godine vrijednosni cenzus je povećan na 1.000.000 denara, odnosno 1.500.000 denara u privrednim sporovima. O dopuštenosti vanredne revizije po Zakonu o parničnom postupku R Makedonije odlučuje drugostepeni sud koji može da dopusti reviziju konkretizovanjem pravnog pitanja koje bi se pokrenulo pred Vrhovnim sudom R Makedonije.

Prema Zakonu o parničnom postupku R Srbije iz 2004. godine vrijednosni cenzus iznosio je 500.000 dinara (član 394.) dok je članom 395. propisano da je revizija izuzetno dozvoljena i protiv drugostepene presude koja se ne bi mogla pobijati po odredbama člana 394. kada je to po ocjeni Apelacionog suda o dopuštenosti revizije potrebno da se razmotre pravna pitanja od opšteg interesa, ujednači sudska praksa ili kada je potrebno novo tumačenje prava. Novim Zakonom o parničnom postupku iz 2011. godine imovinski cenzus je povećan na dinarsku protuvrijednost 100.000 EUR-a po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan podnošenja tužbe (član 403.). Članom 404. je propisano da je revizija izuzetno dozvoljena zbog pogrešne primjene materijalnog prava i protiv drugostepene presude koja ne bi mogla da se pobija revizijom, ako je po ocjeni Apelacionog suda, odnosno Vrhovnog kasacionog suda potrebno da se razmotre pravna pitanja od opšteg interesa ili pravna pitanja u interesu ravnopravnosti građana radi ujednačavanja sudske prakse, kao i ako je potrebno novo tumačenje prava.

Prema Zakonu o parničnom postupku R Hrvatske³, koji je važio do 2.6.2011. godine mogućnost izjavljivanja tzv. izvanredne revizije kada vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude ne prelazi 100.000 Kn i kada presuda nije donesena u sporu koji je pokrenuo radnik protiv odluke o prestanku ugovora o radu, postoji pod uvjetom da je drugostepeni sud u izreci drugostepene presude odredio da je protiv presude revizija dopuštena, te da nije riječ o sporu za koji je Zakonom o parničnom postupku ili drugim zakonom određeno da u njima revizija nije dopuštena. Drugostepeni sud može odrediti da je revizija dopuštena samo onda kada ocijeni da odluka o sporu ovisi o rješenju nekog materijalno-pravnog ili procesno-pravnog pitanja bitnog za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. Dakle, izvanredna revizija ne izjavljuje se zbog toga što je u sporu povrijeđeno neko individualno pravo, već je cilj da se njome osigurava ustavno pravo na jednakost pred zakonom i ravnopravnost

³ „Narodne novine“ br.53/91-57/11 (Iako su redovna i izvanredna revizija izvanredni pravni lijekovi, zbog razlika u pretpostavkama pod kojima se te vrste revizije mogu izjaviti, uobičajeno je da se revizija koja se samo može izjaviti po odobrenju drugostepenog suda, dakle ne automatski, kada se ispune određene pretpostavke, naziva izvanrednom revizijom)

građana. U obrazloženju presude drugostepeni sud će naznačiti zbog kojeg je pravnog pitanja dopustio reviziju i izložiti razloge iz kojih je smatrao da je ona važna za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. Kada stranke podnesu reviziju zbog nekih drugih pravnih pitanja, odnosno razloga, takvu reviziju odbacuje prvostepeni sud ili revizijski sud, ako je prvostepeni sud propustio to učiniti. U reviziji stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg je reviziju podnijela i izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. U slučaju da je u reviziji izostao bilo kojih od navedenih elemenata nema pretpostavki za razmatranje takve revizije u smislu odredbe člana 382. stav 2. Zakona o parničnom postupku R Hrvatske.

Prema sudskoj praksi Vrhovnog suda R Hrvatske (Odluka Vrhovnog suda R Hrvatske br.Rev-206/10-2 od 30.10.2010.godine) „da bi neko pitanje bilo određeno naznačeno potrebno je da bude individualizirano tako da ne ostavlja dvojbe o kojem je pravnom pitanju riječ u okviru određenog pravnog instituta ili zakonske odredbe“.

U odluci Vrhovnog suda R Hrvatske br.Rev-859/10-2 od 31.svibnja 2010.godine iz obrazloženja slijedi: „U konkretnom slučaju tuženik u reviziji nije naveo materijalno-pravno, odnosno procesno pravno pitanje zbog kojeg je revizija podnesena, koje pitanje je važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana. Nadalje tuženi se u reviziji uopće nije upuštao u obrazlaganje razloga zbog kojih smatra da bi određeno pitanje bilo važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana u smislu odredbi člana 382. stav 3. Zakona o parničnom postupku. Zbog toga predmetna revizija ne sadrži sve ono što je potrebno da bi revizija bila dopuštena u smislu odredbe člana 382. stav 2. Zakona o parničnom postupku, pa je odbačena kao nedopuštena.“

U odluci br.Rev-230/09-2 od 16.6.2010.godine: „Revizijski sud nije ovlašten sam kreirati pravno pitanje prema odredbama člana 382. stav 2. i 3. Zakona o parničnom postupku koje bi bilo važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti građana, a postojanje pitanja koje izvanrednu reviziju iz odredbi člana 382. stav 2. i 3. Zakona o parničnom postupku razlikuje od redovite revizije iz odredbe člana 382. stav 1. Zakona o parničnom postupku nije ovlašten ni ispitivati krije li se takvo pitanje u navodima o pogrešnoj primjeni materijalnog prava, budući bi se takvim ekstenzivnim pristupom tumačenja obaveze postupanja po izvanrednoj reviziji izgubila granica između nje i redovne revizije, dok bi se sud doveo u situaciji da formulira pitanje koje moguće i ne bi odgovaralo shvatanju ili težnji revidenta“

Iako drugostepeni sud dopušta reviziju po službenoj dužnosti i same stranke mogu u žalbi protiv odluke suda prvog stepena inicirati dopuštanje revizije u postupcima u kojima drugostepeni sud to može učiniti. Pravna pitanja zbog kojih se revizija može podnijeti razlozi za to naznačavaju se u obrazloženju (član 382. stav 2. Zakona o parničnom postupku R Hrvatske), a ako stranke podnesu reviziju zbog nekih drugih pravnih pitanja, odnosno razloga, takvu reviziju odbacuje prvostepeni sud ili revizijski sud, ako je prvostepeni sud propustio to učiniti.

U pravnoj doktrini ističe se da bi vanrednu (izuzetnu reviziju) trebalo dopustiti posebno u slijedećim situacijama ako:

a) o tom pitanju revizijski sud još nije zauzeo stav odlučujući u pojedinim predmetima ili na sjednici odjeljenja ili na općoj sjednici, a riječ je o pitanju o kome postoji različita praksa drugostepenih sudova;

b) o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo stav, a moglo bi se očekivati da bi u praksi drugostepeni sudovi mogli o njima imati različita shvatanja, npr. zbog mogućnosti različitog tumačenja određenih zakonskih odredbi;

c) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo stav, ali je odluka drugostepenog suda zasnovana na shvatanju koje nije u skladu sa tim stavom;

d) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo stav i odluka drugostepenog suda utemeljena je na tom shvatanju, ali bi izuzetno, uvažavajući razloge iznesene u toku prethodnog prvostepenog i žalbenog postupka zbog promjena u pravnom sistemu uslovljenih novim zakonodavstvom ili međunarodnim ugovorom, odlukama ustavnog suda ili Evropskog suda za ljudska prava trebalo preispitati sudsku praksu.

Navedeni razlozi za podnošenje vanredne revizije iz pravne doktrine inkorporirani su u izmjenjene odredbe Zakona o parničnom postupku R Hrvatske⁴, koje u relevantnom dijelu glase:

Član 382.

Stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude :

- 1) ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela presude prelazi 200.000,00 kuna,
- 2) ako je presuda donesena u sporu o postojanju ugovora o radu, odnosno prestanka radnog odnosa ili radi utvrđenja postojanja radnog odnosa,
- 3) ako je drugostupanjska presuda donesena prema odredbama članka 373.a i 373.b ovog Zakona.

U slučajevima u kojima je ne mogu podnijeti prema odredbi stavka 1. ovoga članka, stranke mogu podnijeti reviziju protiv drugostupanjske presude ako odluka u sporu ovisi o rješenju nekoga materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja važnog za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, primjerice:

- 1) ako o tom pitanju revizijski sud još uvijek nije zauzeo shvaćanje odlučujući u pojedinim predmetima na odjelnoj sjednici, a riječ je o pitanju o kojemu postoji različita praksa drugostupanjskih sudova,
- 2) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje, ali je odluka drugostupanjskoga suda utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno s tim shvaćanjem,
- 3) ako je o tom pitanju revizijski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskog i žalbenog postupka, zbog primjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukama Ustavnog suda Republike Hrvatske, Evropskog suda za ljudska prava ili Evropskog suda trebalo preispitati sudsku praksu.

---

⁴ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku objavljen u „Narodnim novinama“ br.57/11-stupio na snagu 2.juna 2011.godine.

U reviziji iz stavka 2. ovoga članka stranka treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog kojeg ju je podnijela uz određeno navođenje propisa i drugih važećih izvora prava koji se na njega odnose te izložiti razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Revizija se podnosi u roku od trideset dana od dana dostave drugostupanjske presude.

Član 385.a

Protiv drugostupanjske presude iz članka 382.stavka 2. ovoga Zakona revizija se može podnijeti samo zbog materijalnopravnog ili postupopravnog pitanja koje je važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni.

Detaljniji osvrt na zakonska rješenja iz Zakona o parničnom postupku R Hrvatske i sudsku praksu Vrhovnog suda R Hrvatske, u ovom radu je iznijet s obzirom na prijedloge o izmjeni člana 237. entitetskih Zakona o parničnom postupku sa „Okruglog stola o Zakonu o parničnom postupku“ održanom 3.juna u Banja Luci i 2. septembra 2011. godine u Sarajevu. Drugi razlog je uporedni, kako bi se, do eventualne izmjene zakona, iskustva drugih iskoristila u pronalaženju ograničenja u primjeni odredbe stava 3. člana 237. entitetskih zakona, odnosno člana 346. stav 3. ZPP-a Brčko-Distrikta BiH i spriječilo ekstenzivno tumačenje te odredbe u praksi revizijskih sudova.

Ocjena ispunjenja razloga dopuštenosti izuzetne revizije ostavljena je sudu (Vrhovni sud Federacije BiH, Vrhovni sud Republike Sprske, odnosno Apelacioni sud Brčko-Distrikta BiH) u svakom konkretnom slučaju, neovisno od prijedloga u reviziji i naznačavanja konkretne pravne situacije, odnosno pravnog pitanja zbog koga se traži dopuštanje revizije, kao i razloga iz kojih se smatra da je ono važno za primjenu prava u drugim slučajevima. Argumenti u prilog tome su da to proističe iz ovlaštenja revizijskog suda za suđenje u punom obimu i da ocjena o dopuštanju revizije pripada radnoj metodi postupanja u povodu revizije, pri čemu se imala u vidu i zakonska odredba o sadržaju revizije koja ne obavezuje revidenta da u reviziji odredi ovo pravno pitanje.

Da bi se ostvarilo restriktivno tumačenje navedenih zakonskih odredbi i cilj uvođenja vanredne revizije, kada Zakonom o parničnom postupku nisu propisani uslovi i određeni razlozi iz kojih je odlučivanje o reviziji izuzetno važno za osiguranje jedinstvene primjene zakona i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, nužno je imati u vidu razloge pravne doktrine i ne zaboraviti da je u pitanju izuzetna revizija, kojom se razmatra pravno pitanje od općeg interesa ili pravna pitanja u interesu ravnopravnosti građana radi ujednačavanja sudske prakse.

Protiv rješenja dopuštena je i redovna i vanredna revizija. Stranke mogu izjaviti reviziju i protiv rješenja drugostepenog suda kojim je postupak pravomoćno završen u sporovima u kojima bi revizija bila dopuštena protiv drugostepene presude, dakle protiv rješenja koje dovodi do prestanka litispendencije u određenoj stvari. Neovisno o tom osnovnom kriteriju revizija je uvijek dopuštena protiv određenih rješenja.

Vanredna revizija protiv rješenja ne bi bila dopuštena u sporovima u kojima nije dopuštena redovna revizija.

Zakon određuje da će (treba uzeti redovna) revizija protiv određenih drugostepenih pravomoćnih rješenja biti dopuštena i tada kada s obzirom na vrijednost predmeta spora, revizija protiv presude ne bi bila dopuštena. To će biti u dva slučaja:

1. Protiv rješenja drugostepenog suda kojim se podnesena žalba odbacuje i
2. Protiv rješenja drugostepenog suda kojim se potvrđuje rješenje prvostepenog suda o odbacivanju revizije.

Zajednička karakterisitka navedenih rješenja je da se njima, iako su procesno-pravne prirode, konačno odlučuje o okončanju postupka koje se, po svojim konsenkvencama u pravilu približava odbijanju tužbenog zahtjeva. Ako su odbačeni pravni lijekovi bili podneseni protiv presuda, njihovo pravomoćno odbijanje znači specifično osnaživanje meritornih odluka protiv kojih su bili podneseni. Težnja za ostvarivanjem zakonitosti nalaže da se u takvim situacijama omogući preispitivanje pred revizijskim sudom pravilnosti procesne odluke kojim se negira pravo stranke na ulaganje pravnog lijeka. U prvom slučaju revizibilno je samo pravomoćno konačno rješenje drugostepenog suda kojim se podnesena žalba odbacuje, dakle, ne i rješenje kojim se potvrđuje rješenje prvostepenog suda o odbacivanju žalbe. Ako je već prvostepeni sud odbacio žalbu pa je protiv njegove odluke uložena žalba koju je drugostepeni sud odbio, revizija neće biti dopuštena u sporovima u kojima vrijednost predmeta spora ne prelazi limit za dopuštenost revizije protiv presude. Nije, dakle, revizibilno saglasno rješenje dvaju redovnih instanci o odbacivanju žalbe. Revizibilno je samo ono rješenje što ga je drugostepeni sud po prvi put (a ne povodom žalbe) donio zbog toga što je to propustio učiniti prvostepeni sud, ili što ga je drugostepeni sud po prvi put donio zbog toga što je našao da je žalba podnesena zbog razloga zbog kojih se ne može izjaviti.

U drugom slučaju revizibilno je pravomoćno konačno rješenje drugostepenog suda doneseno povodom žalbe stranke protiv rješenja prvostepenog suda kojim se izjavljena revizija odbacuje, kojim drugostepeni sud napadano rješenje potvrđuje. Opisano revizibilno rješenje jedino je moguće konačno pravosnažno rješenje drugostepenog suda u revizijskom postupku.

Sporno je u sudskoj praksi i pravnoj teoriji da li je revizija protiv rješenja iz stava 3. člana 254 ZPP-a dozvoljena u svim sporovima, pa i u sporovima u kojima ne bi bila dopuštena revizija protiv pravomoćne presude.

U Komentaru Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine-strana 545. prof.dr.sc. Jozo Čizmić izražava stav: „Dopuštenost revizije protiv rješenja uvjetovana je istim razlozima koji su propisani za dopuštenost revizije protiv presude, osim rješenja nevedenih u stavu 3. ovog članka. Tako revizija protiv rješenja nije dopuštena u sporovima u kojima ne bi bile dopuštena revizija protiv pravomoćne presude. Naprotiv, revizija je uvijek dopuštena protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim se podnesena žalba odbacuje, odnosno kojim se potvrđuje rješenje prvostupanjskog suda o odbacivanju revizije.“

Profesori dr.sc. Siniša Triva i Mihajlo Dika u VII izmjenjenom i dopunjenom izdanju „Građansko parnično procesno pravo“ izražavaju suprotan stav: „I u odnosu na reviziju protiv rješenja utvrđene su u načelu one iste restrikcije u pogledu predmeta pobijanja koje važe i za reviziju protiv presude. Revizija protiv rješenja nije dopuštena u sporovima u kojima je ona uopće isključena, npr. u parnicama zbog smetanja posjeda...“ Interesantno je da u nastavku navedenog teksta profesori Triva i Dika dodaju : „Ispoljeno je, međutim, i shvatanje da bi revizija bila dopuštena i u tim sporovima protiv procesnih rješenja protiv kojih je uvijek dopuštena (tako Vs BH Rev 126/79-ZSO 2/79-157, koji je zauzeo stav da u parnicama zbog smetanja posjeda važi opće pravilo prijašnjeg 400/3, odnosno aktualnog 400/2.ZPP).

U praksi Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine zastupan je isti stav koji izražavaju i prof. Triva i Dika, a koji je utemeljen i na zaključku (57) sa Savjetovanja građanskih i građansko-privrednih odjeljenja Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda u Beogradu 14. i 15.septembra 1983.godine (Načelni stavovi i zaključci Saveznog suda, republičkih i pokrajinskih vrhovnih sudova i Vrhovnog vojnog suda-1975-1990): „Revizija nije dopuštena protiv rješenja drugostepenog suda o odbacivanju žalbe u parnicama zbog smetanja posjeda.“

ZAKLJUČAK

Polazeći od poznate činjenice da stranke često i bez posebnog razloga, koriste mogućnost da podnesu vanrednu reviziju, a sudovi imaju obavezu da svaku reviziju prouče ili utvrde da li je dopuštena ili nije, nužno je prilikom odlučivanja o dopuštenosti vanrednih revizija restriktivno prilaziti svakom konkretnom slučaju u skladu sa razlozima dopustivosti određenih u pravnoj teoriji i primjenjivanim u pravnim sistemima u kojima je postupak za odlučivanje o dopuštenosti revizije zakonom detaljnije razrađen i uslovljen pretpostavkama koje cijene drugostepeni sudovi. Nasuprot tome, ekstenzivnim pristupom tumačenja obaveze postupanja po vanrednoj reviziji izgubila bi se granica između nje i redovne revizije. Takođe, ne treba izgubiti iz vida da vanredna revizija nema za neposredni cilj osigurati materijalno-pravnu i procesno-pravnu zakonitost u konkretnom slučaju, da do toga dolazi tek posredno, eventualnim sankcionisanjem pobijane presude.

Treba imati u vidu i PREPORUKU br.R (95) 5 Komiteta ministara zemljama članicama o uvođenju i unapređivanju žalbenih postupaka u građanskim i privrednim predmetima (usvojena od strane Komiteta ministara 7.februara 1995.godine), a koja u relevantnom glasi:

Glava IV

Uloga i djelovanje suda trećeg stepena

Član 7- Mjere u vezi žalbi trećoj sudskoj instanci

...

b) Prilikom razmatranja mjera u vezi trećestepenih sudova, države treba da uzmu u obzir da je predmet već obrađen od strane dva suda.

c) Žalbe trećoj instanci treba da se koriste u slučajevima koji posebno zaslužuju i treće sudsko preispitivanje, na primjer, predmeti u kojima bi se postiglo novo tumačenje

prava ili koji doprinose ujednačenom tumačenju prava, ili razmatranju pravnih pitanja od opšteg interesa. Žalilac treba da bude obavezan da predstavi svoje razloge u prilog tome.

d) Države treba da razmotre uvođenje sistema gdje će trećestepeni sud moći direktno da uzme u razmatranje određeni predmet, na primjer, tako što će mu se proslijediti za rješavanje o prethodnom pitanju ili putem postupka kojim se zaobilazi drugostepeni sud. Ovakvi postupci mogu biti pogodni za pravne stvari koje se tiču pravnih pitanja u kojima je vjerovatna žalba trećoj instanci.

Suprotno dosadašnjoj našoj praksi, a imajući u vidu zakonska određenja drugih zemalja, u ovom radu navedenih, nameće se prijedlog da stranka u reviziji treba određeno naznačiti pravno pitanje zbog koje ju je podnijela uz izložene razloge zbog kojih smatra da je ono važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti građana. Ovo utoliko prije što je limitirajući novčani cenzus za podnošenje redovne revizije znatno niži od tog iznosa u zakonima o parničnom postupku navedenih zemalja. U tom smislu, posebno imajući u vidu poslednje izmjene Zakona o parničnom postupku R Hrvatske, treba predlagati izmjene važećih Zakona o parničnom postupku entiteta i Brčko-Distrikta Bosne i Hercegovine.

Sarajevo, 29.2.2012.godine

Sudija
Amra Hadžimustafić